

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НААНУ ННЦ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ НААНУ

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ
ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріали X (Ювілейної) Міжнародної
науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю НУХТ

23-24 травня 2014 р.

Тези доповідей

Київ НУХТ 2014

ПРОДОВОЛЬЧА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КРАЇНИ – ОСНОВА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Ж.К. Сіднева, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

Національна безпека держави залежить від забезпечення продовольчої безпеки, яка гарантує соціальну стабільність в суспільстві, доступність якісних та безпечних продуктів харчування. В проекті Закону України «Про продовольчу безпеку України», продовольча безпека трактується як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої держава гарантує фізичну й економічну доступність та якість життєво важливих продуктів харчування населенню згідно з науково обґрунтованими наборами продуктів харчування, підтримує стабільність продовольчого забезпечення населення та забезпечує продовольчу незалежність [1]. Вважається, що система продовольчої безпеки держави повинна будуватися на принципах самозабезпеченості, незалежності, стабільності, доступності продовольства (фізичній та економічній) для населення.

Треба підкреслити, що підходи до вирішення продовольчої безпеки в розвинених країнах світу та тих, що розвиваються, мають суттєві відмінності. У розвинених країнах її вирішення має загальнодержавне значення, передбачає

всебічний розвиток галузей національного агропромислового комплексу, підвищення соціальних стандартів та рівня життя населення. Наприклад, США і Франція мають 100% самозабезпечення продовольством. Країни, що розвиваються використовують як власні можливості забезпечення населення продуктами харчування, так і різні види допомоги інших країн і міжнародних організацій. Сучасний стан продовольчої безпеки не в повній мірі відповідає рівню розвинених країн, що обумовлено недостатньою платоспроможністю населення та зростанням цін на продукти харчування. Але позитивні зрушення, які відбуваються останнім часом в галузях агропромислового комплексу, сприяли стабільному забезпеченню внутрішнього ринку харчовими продуктами та дали можливість нарощувати експортний потенціал. Так, за 2010-2012 рр. загальний приріст валової продукції сільського господарства становив 12,8%, у харчовій промисловості – 4,5%.

Стан продовольчої безпеки держави оцінюється широким спектром показників (індикаторів), головні з яких знайшли відображення в діючій Методиці визначення основних індикаторів продовольчої безпеки [2]. Особливе місце належить індикатору продовольчої незалежності за окремим продуктом, який визначається як співвідношення між обсягом імпорту окремого продукту у натуральному виразі та ємністю його внутрішнього ринку. Критерієм продовольчої незалежності і самозабезпеченості країни у світовій практиці служить рівень задоволення потреб в продовольстві за рахунок власного виробництва не менше 80% і не більше 30% – за рахунок його імпорту. Серед фахівців саме принцип самозабезпечення є найбільш дискусійним. Як свідчить світовий досвід, дотримання зазначених пропорцій є передумовою забезпечення продовольчої безпеки країни, повного забезпечення потреб населення в продуктах харчування у відповідності до науково-обґрунтованих фізіологічних норм споживання. Рівень продовольчої безпеки країни перебуває в прямій залежності від обсягів виробництва харчових продуктів, тобто, від розвитку галузей агропромислового комплексу, які забезпечують доступність харчових продуктів.

В Україні протягом 2007-2012 рр., задоволення потреб населення в життєво важливих продуктах харчування, здійснювалось переважно за рахунок продукції вітчизняного виробництва, окрім тих видів продовольства, які у країні не виробляються (тропічні фрукти, какао, чай, пальмова олія тощо). У загальному обсязі імпорту харчових продуктів у 2012 р. найбільшу питому вагу займали риба та рибопродукти – 67,0%; плоди, ягоди та виноград – 49,0%; олія рослинна (пальмова, кокосова та ін. – 39,0% [3]. За цими видами продовольства частка імпорту в ємності внутрішнього ринку перевищує критичні 30,0%.

При цьому внутрішній попит на олію соняшникову повністю задовольняється продукцією вітчизняного виробництва. Україна є світовим лідером з виробництва та експорту соняшникової олії, їй належить майже 25,0% загальносвітового виробництва. За останні п'ять років намітилися позитивна тенденція зменшення імпортозалежності по більшості харчових продуктів, залишається складною ситуація з продовольчою залежністю щодо м'яса та м'ясопродуктів. Відсоток імпортозалежності по цих продуктах зріс у

2012 р. в 1,4 рази порівняно з 2007 р. і наблизився до критичної межі, що свідчить про необхідність створення сприятливих умов для розвитку тваринництва.

Таким чином, понад 80 % харчових продуктів, які споживають українці, вироблено в Україні, що згідно зі світовими нормативами є достатнім рівнем. З метою недопущення на внутрішній ринок імпоротної продукції з низькими споживчими якостями доцільно застосовувати деякі обмеження на його доступ. Необхідно проводити політику розумного протекціонізму по відношенню до вітчизняних виробників, шляхом впровадження захисних тарифних обмежень, спрямованих на захист національного ринку від необґрунтованої кількості імпоротної харчової продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Проект Закону України «Про продовольчу безпеку України» від 28.04.2011 р. № 8370-І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legati/kiev/ua/1p/dos/draft_1laurs/80_98.hhte.

2. Постанова Кабінету Міністрів «Деякі питання продовольчої безпеки» від 05.12.2007 р. № 1379 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : стат. збірник / За ред. Власенко Н.С. – К. : Державна служба статистики України, 2013. – 57 с.